

CONSCIÈNCIA D'ARA
I la setmana que ve:
X. Morlans i l'Hospital de campanya

Estils

Saber inspirar, saber escoltar

Es publiquen en català les entrevistes d'Arthur M. Abell a compositors famosos sobre la inspiració

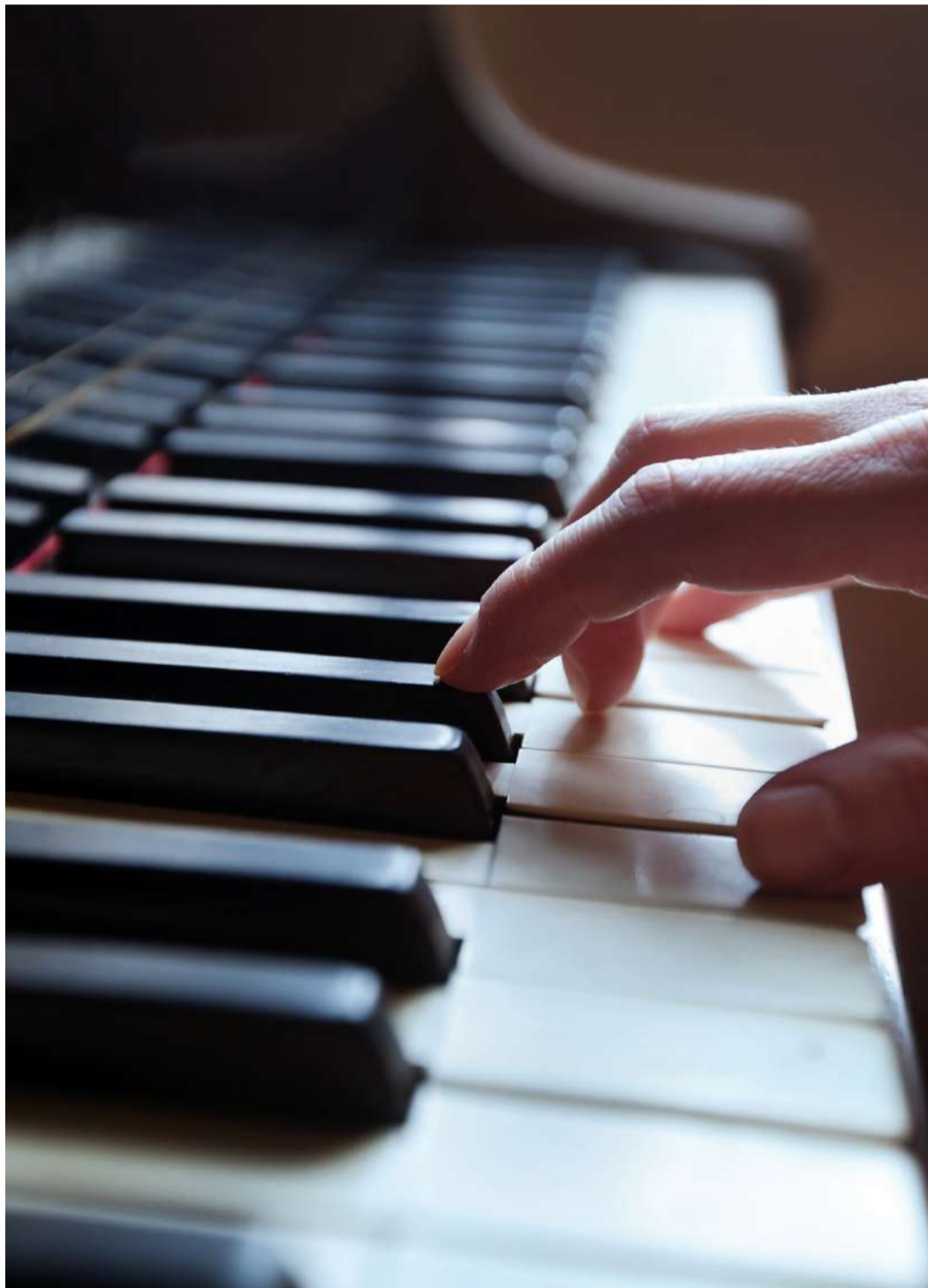
DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Des de fa poc més d'un any ens hem convertit en una societat que respira diferent. Amb més cura, amb més por, també amb més consciència. El que ens entra als pulmons és vital. "L'acte d'inspirar permet l'entrada de l'aire als pulmons, la qualitat del qual passa a través seu a la sang, una substància que, per a les cultures antigues de la humanitat, també era considerada vehicle de l'esperit i transportadora al cos de la seva energia. Els termes ruhà, ruh o pneuma –en hebreu, àrab i grec, respectivament– són portadors d'aquesta doble accepció d'aire i esperit", explica Josep Maria Gregori, catedràtic de musicologia de la UAB.

La inspiració, per tant, va més enllà del fet fisiològic. També la vida és més que biologia. "A través de les tradicions orientals sabem que l'aire transporta un alè subtil, «un altre aire en l'aire», com diu Xavier Melloni, la qualitat de l'energia del qual és portadora d'un principi vital i actiu. En l'hinduisme rep el nom de *prana*, en el taoisme *xi*", afegix Gregori, que ha dedicat diversos treballs a la relació entre la música i el sagrat, la mitologia i la mística. En la seva introducció al recent llibre *Música i inspiració* (Fragmenta), on el periodista i crític musical nord-americà Arthur M. Abell recull una sèrie d'entrevistes amb compositors famosos com Brahms, Strauss o Puccini, Gregori assenyala: "No deixa de ser simptomàtic que la primera accepció del mot inspiració, en la seva descripció d'aquest diàleg biològic entre l'ésser humà i el Cosmos precisament a través de l'aire, inclogui en el seu sí la presència d'una energia subtil, d'un alè dins l'aire".

Un llibre atemporal

Entre el 1890 i el 1918, Abell va viure a Europa. Va exercir de corresponent a Berlín per al Musical Courier i de crític musical en altres diaris, com el *New York Times*. Durant aquell temps va poder parlar a fons amb diversos compositors sobre el tema de la inspiració amb la intenció de fer-ne un llibre. El projecte, però, es va veure dilatat per raons de pes, la primera per la condició que li va exigir Brahms al final de l'entrevista: que es publicués cinquanta anys després de la seva mort, que va arribar quatre mesos després d'aquella profunda trobada. El 1947 es va complir el termini, però, com va explicar el mateix Abell, el mo-

Un home tocant el piano. GETTY

ment no acompanyava: "La pèssima situació mundial va esmoreir el meu entusiasme. En vista de l'amenaça constant d'una Tercera Guerra Mundial, d'atacs per sorpresa amb bombes atòmiques i d'hidrogen sobre Nova York i altres grans ciutats americanes, de la guerra química i la probable destrucció de la nostra cultura, semblava que no valia la pena publicar un llibre d'una naturalesa tan espiritual, perquè tenia la impressió que no encaixava amb els temps que corrien".

Finalment es va publicar el 1955. Gairebé trenta anys després, el 1992, en va sortir una traducció al català, ja descatalogada, impulsada per Artur Martí i Gili. En la nova edició que ara publica Fragmenta, el

Descoberta
El llibre ens acosta a una manera de fer on el rigor i el talent no són elements únics

també musicòleg Oriol Pérez i Treviño hi escriu: "Aquella edició artesanal va ser fonamental perquè, almenys en el meu cas, a les classes d'estètica de la música a la UAB, Josep Maria Gregori ens en pogué parlar. Recordo com si fos ara el meu apassionament en aquells anys: devorava les pàgines del llibre i no vaig dubtar a regalar-ne exemplars, fins i tot a l'artista Antoni Tàpies. Passats uns mesos, Tàpies em va mostrar dos quadres imponents sorgits de la creativitat provocada per la lectura d'aquell llibre".

Un volum, per tant, atemporal no només pel seu contingut, sinó pel mateix procés de publicació, on les reflexions recollides d'aquells compositors a cavall dels segles XIX i XX

ressonen encara avui, mentre aprenem a respirar de nou, a deixar-nos inspirar. Més enllà dels gustos personals sobre les obres que van compondre els entrevistats, el llibre ens acosta a una manera de fer en què el rigor i el talent, necessaris, no són els únics elements.

Activar les facultats humanes

En un moment del llarg diàleg que Abell va mantenir amb Brahms, en companyia del violinista i amic seu Joseph Joachim a la casa del compositor a Viena (una conversa salpebrada amb incursions de Brahms al piano per remarcar el seu entusiasme amb els temes tractats), el compositor alemany cita l'Evangeli ("És el Pare qui, estant en mi, fa les seves obres") i comenta: "Jesús va proclamar una gran veritat quan va dir això. Quan, durant el meu treball, em sento posseït per la capacitat creativa, noto també que un Poder superior actua a través meu. L'Esperit és l'ull de l'ànima".

Fins a l'aparició de les entrevistes es considerava que Brahms era ateu. Ell mateix ho matisa: "Penso religiosament, no teològicament. Entenc la teologia com a obra de l'home, mentre que la religió és obra de Déu. La Inquisició i altres persecucions de l'Església demostren que la teologia i el satanisme estan emparentats".

També Strauss assenyala aquesta força superior: "Quan ve la inspiració és d'una subtilitat i d'una finor que se sostreu gairebé a tota classificació. En aquests moments sento que se m'obre la Font de la força eterna i infinita, en la qual tant vos com jo i totes les coses tenen el seu origen. La religió li dona el nom de Déu".

Per a Puccini, tothom que és inspirat "veu totes les coses amb una altra llum". "La inspiració és un despertar, una activació de totes les facultats humanes", diu. Una il·luminació, però, que no està exempta d'esforç i patiment per part de qui la rep, com ell mateix recalca: "Vaig estar matant-me treballant tres anys per enllestir *La bohème*. Van ser anys de preocupacions, pressions, tortures psíquiques, penes, martiris i penosos esforços mentals. Un martiri. Les idees m'entren sense dificultat, però donar-los la forma correcta és una tasca hercúlia".

Converses que creuen dècades per, alhora, fer-nos conversar, encetant interrogants, deixant-nos inspirar, com les preguntes que llança a l'aire Gregori arran d'aquestes entrevistes: "¿A qui aplaudim al final d'un concert? ¿Al compositor, a l'interpret, a l'obra..., o també a la Força que s'ha fet so a través d'ells per arribar fins a nosaltres?"